

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
11 – 100 Lidzbark Warmiński, ul. Akacyjowa 7
NIP 743-107-67-44

tel. (89) 767 80 44
fax (89) 767 80 50

e-mail: mopslw@mopslw.pl
www.mopslw.pl

INFORMACJA

z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lidzbarku Warmińskim za 2021 r.

A/ Spis treści informacji:

I. Informacje ogólne

- I.1 Struktura
- I.2 Główne podstawy prawne
- I.3. Budżet

II. Charakterystyka poszczególnych działów

- II.1. Sekcja pomocy środowiskowej w MOPS
- II.2. Sekcja usług opiekuńczych w MOPS
- II.3. Sekcja dodatków mieszkaniowych
- II.4. Sekcja świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych
- II.5. Klub Integracji Społecznej
- II.6. Noclegownia i ogrzewalnia
- II.7. Realizacja programów dodatkowych
- II.8. Dzienny Dom Pomocy

B/ Treść informacji

I. Informacje ogólne I.1 Struktura Strukturę wewnętrzną Ośrodka stanowią: działy, sekcje jednostki organizacyjne i samodzielne stanowiska:

- 1. sekcje, działy i jednostki organizacyjne:
 - a) dział finansowo – księgowy,
 - b) sekcja pomocy środowiskowej,
 - c) sekcja usług opiekuńczych,
 - d) sekcja dodatków mieszkaniowych,
 - e) sekcja świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych,
 - f) Dzienny Dom Pomocy (skrót DDP),
- 2. samodzielne stanowiska:
 - a) radca prawny.

I.2 Główne podstawy prawne

Tematyka niniejszej informacji wynika przede wszystkim z :

- ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2268, z późn. zm.).

Ośrodek realizuje też inne zadania, które objęto niniejszą informacją, a wynikają one z następujących ustaw:

- ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 305 z późn. zm.),

- ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2021 r. z późn. zm.),

- ustawy z dnia 28 listopada 2003r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 111 z późn. zm.),

- ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2021 r. poz. 2021),

- ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 877 z późn. zm.),

- ustawy z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1297),

- ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2407 z późn. zm.),

- ustawy z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1744).

W sposób szczegółowy realizacja zadań, wynikających z poszczególnych ustaw będzie omówiona kolejno przy opisie pracy działów.

I.3. Budżet 1.3.1 Budżet Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej wg kryterium podziału na świadczenia i utrzymanie :

O G Ó Ł E M : - 27 745 817,13 zł. (100 %) w

tym :

- świadczenia , zasiłki - 24 127 131,31 zł. (86,96%)

- utrzymanie działalności MOPS oraz noclegowni - 3 444 249,24 zł. (12,41%)

- projekt współfinansowany ze środków EFS - 174 436,58 zł. (0,63%)

I.3.2 Budżet Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej wg źródła pochodzenia środków finansowych

ZADANIA ZLECONE

Opis	Wykonanie 2020	Wykonanie 2021

Ośrodki pomocy społecznej (wynagrodzenie opiekunów prawnych)	17 660,90	18 350,00
Składka zdrowotna za podopiecznych	80 053,20	103 437,45
Świadczenia rodzinne , fundusz alimentacyjny	5 023 021,05	5 092 687,12
Pozostała działalność (wydanie decyzji w/s świadczeń zdrowotnych)	474,10	420,00
Świadczenie wychowawcze (500+)	14 495 306,08	14 252 569,64
Świadczenie „dobry start” (300+)	492 959,82	1 073,79
R A Z E M :	20 235 017,20	19 600 624,68
Pozostała działalność (karta dużej rodziny)	528,47	629,10
Usługi specjalistyczne	119 459,11	125 573,78
Dodatek energetyczny	5 554,47	5 883,80

ZADANIA WŁASNE/DOTACJA (dotacja do zadań własnych)

Opis	Wykonanie 2020	Wykonanie 2021
Składka zdrowotna za podopiecznych	58 900,00	56 537,00
Zasiłki i pomoc w naturze (zasiłki okresowe)	668 000,00	583 600,00
Zasiłki stałe	664 488,80	638 700,00
Ośrodki pomocy społecznej (dofinansowanie do pracowników socjalnych)	304 708,00	325 381,00
Pomoc w zakresie dożywiania	475 000,00	475 000,00
Program „ wspieraj seniora”	42 632,09	0,00
R A Z E M :	2 213 728,89	2 079 218,00

ZADANIA WŁASNE

Opis	Wykonanie 2020	Wykonanie 2021
Placówki opiekuńczo- wychowawcze (Domy dziecka)	11 638,38	0,00

Domy pomocy społecznej	954 071,39	1 071 051,61
Ośrodki wsparcia (Dzienny dom pomocy)	507 581,28	516 624,36
Rodziny zastępcze	177 790,74	202 872,67
Wspieranie rodziny (asystent rodziny)	100 712,58	108 091,43
Świadczenia rodzinne , fundusz alimentacyjny	66 804,21	96 673,48
Zasiłki i pomoc w naturze (zasiłki celowe, schronienie)	163 731,01	174 831,64
Dodatki mieszkaniowe	704 219,80	779 903,52
Ośrodki pomocy społecznej	1 325 789,03	1 631 734,85
Klub integracji społecznej	46 271,38	52 578,73
Bank Żywności	13 296,11	11 218,60
Program realizowany ze środków PFRON	0,00	9 991,00
Mieszkanie chronione	0,00	10 013,90
Usługi opiekuńcze	799 082,34	791 593,32
Pomoc w zakresie dożywiania	222 319,00	227 340,00
Pozostała działalność – (noclegownia, od 2016 r. również ogrzewalnia)	82 784,83	90 556,67
Pozostała działalność-prace społecznie użyteczne	7 210,00	20 192,95
Pozostała działalność-TELEOPIEKA	7 040,00	7 680,00
Program „ Wspieraj seniora”	10 700,00	88 589,14
R A Z E M :	5 201 042,08	5 891 537,87

2020 r.

2021 r.

Projekt współfinansowane ze środków EFS

245 163,42174 436,58

„USPRAWNIENIE PRACY MIEJSKIEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W LIDZBARKU
WARMINSKIM „

	Wykonanie 2020	Wykonanie 2021
O G Ó Ł E M	27 894 951,59	27 745 817,13

W 2021 r. MOPS uzyskał i wydatkował dodatkowe środki, **poza klasyfikacją budżetową** :

1. program „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” - 60 759,83
2. środki z FP na dodatki dla asystentów rodziny - 4 000,00
3. program „Opieka wytchnieniowa“ - 16 095,00

II. Charakterystyka poszczególnych działów

II.1. Sekcja pomocy środowiskowej w MOPS

Informacje ogólne

Podstawowe zadania sekcji pomocy środowiskowej określa ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (j.t. Dz. U. z 2021 r. poz.2268, ze zm.). Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Rodzaj, forma i rozmiar świadczenia powinny być odpowiednie do okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy i odpowiadać celom i możliwościom pomocy społecznej. Świadczeniami z pomocy społecznej realizowanymi w ośrodku przez sekcję pomocy środowiskowej są:

1. świadczenia pieniężne (zasiłek stały, zasiłek okresowy, zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy, wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd, wynagrodzenie kuratorom częściowo ubezwłasnowolnionych osób),
2. świadczenia niepieniężne (praca socjalna, składki na ubezpieczenie zdrowotne, sprawienie pogrzebu, poradnictwo specjalistyczne, interwencja kryzysowa, schronienie, posiłek, niezbędne ubranie). W 2021 r. z różnych form pomocy korzystały 718 rodziny, w których żyje 1.030 osób. Z wyłącznej pracy socjalnej skorzystały 617 rodziny i 1156 członków z tych rodzin.

Ośrodek stwierdził, że napływają rodziny z innych gmin, które zamieszkały na terenie działania naszego miasta i wymagają wsparcia bądź interwencji socjalnej. W większości są to rodziny wynajmujące stancję na terenie miasta i w świetle ustawy o pomocy społecznej mają prawo do korzystania z pomocy w miejscu zamieszkania nawet bez zameldowania. Swoje poprzednie miejsce zamieszkania opuściły przede wszystkim ze względu na konflikty rodzinne, możliwość uzyskania samodzielnego mieszkania, ze względu na rozpad małżeństwa, ale również tworzenie nowego związku.

Pomocy społecznej udziela się rodzinom i osobom z wielu przyczyn wymienionych w art. 7 ustawy o pomocy społecznej. W naszym ośrodku udzielono wsparcia, gdzie w rodzinach występowały następujące przesłanki (w jednym środowisku może wystąpić kilka przesłanek):

- ubóstwo – 327 środowisk
- bezdomność – 55
- potrzeba ochrony macierzyństwa – 47,
- bezrobocie – 269
- niepełnosprawność – 211
- długotrwała lub ciężka choroba – 330
- bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – 130, w tym rodziny niepełne -86 i rodziny wielodzietne - 41
- przemoc w rodzinie - 43

- alkoholizm – 64
- narkomania – 6
- trudność w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego – 6 - sytuacja kryzysowa – 28.

Pomoc finansowa i rzeczowa

1. **Wynagrodzenie opiekunów prawnych** – wynagrodzenia wypłacono 3 opiekunom prawnym w kwocie 18.350,00zł.

2. **Realizacja rządowego programu " Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019 - 2023.**

Wzorem lat poprzednich realizowany był rządowy program „Posiłek w szkole i w domu”. Celem tego programu jest zapewnienie posiłku dzieciom, uczniom i młodzieży oraz objęcie pomocą osób dorosłych, zwłaszcza osób starszych, chorych lub niepełnosprawnych i samotnych. W roku ubiegłym zgodnie z rekomendacją Wojewody, udzieliliśmy wsparcia w postaci świadczeń pieniężnych bezpośrednio dzieciom i młodzieży w okresie zdalnej nauki – (zawieszenia pracy szkół).

W ramach programu udzielono świadczenia w naturze tj. opłacanie posiłków w szkołach, przedszkolach i w Dziennym Domu Pomocy. - dożywianie dzieci i młodzieży: opłacono 16241 obiadów dla 165 dzieci przedszkolnych oraz uczniów do ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej, na kwotę 125.440,00zł przyznanych decyzją administracyjną oraz 2267 obiadów dla 30 dzieci, na kwotę 18.597,00zł przyznanych bez decyzji administracyjnej zgodnie z III.1.4. Uchwały Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019 - 2023 (M.P. z 2018 r. poz. 1007).

W ramach programu w ubiegłym roku dożywianie prowadzone było w 11 placówkach zarówno w naszym mieście, jak i poza nim.

- dożywianie dorosłych: opłacono 2315 obiadów i 3.141 posiłków dla 40 osób korzystających z tej formy wsparcia w Dziennym Domu Pomocy, na kwotę 28131,00zł.

3. **Schronienie**

W 2021 r. w Noclegowni przebywały 22 osoby, natomiast w Ogrzewalni przebywały 32 osoby. Koszt utrzymania tych ośrodków wsparcia wyniósł 82.784,83zł.

W roku ubiegłym 8 osób przebywało w schroniskach, za które ośrodek pokrywał koszty pobytu. Osoby korzystające z całodobowych schronisk podpisały kontrakt socjalny określający sposób współdziałania z pracownikiem socjalnym w zakresie rozwiązywania trudnej sytuacji życiowej. Wymienione osoby przebywały w Stowarzyszeniu MONAR Schronisku dla Osób Bezdomnych Markot w Marwałdzie. Natomiast 3 osoby bezdomne, niesamodzielne, wymagające pomocy w postaci usług opiekuńczych przebywały w Stowarzyszeniu na Rzecz Bezdomnych "AGAPE" Schronisko dla Osób Bezdomnych z Usługami Opiekuńczymi w Borowym Młynie oraz w Stowarzyszeniu Antidotum Schronisko dla Osób Bezdomnych z Usługami Opiekuńczymi w Janowie. Ogólny koszt pobytu osób bezdomnych w schroniskach wyniósł 89.731,64zł.

4. Sprawienie pogrzebu

W 2021 r. nie wynikła potrzeba pochowania osoby zmarłej, która nie posiadała żadnej bliskiej rodziny.

5. Zasiłki okresowe

Z tej formy świadczeń skorzystało 255 rodzin, w tym 505 osób żyjących w tych rodzinach. Wyplacono 1750 świadczeń na kwotę 583600,00zł. Środki pochodziły z dotacji Wojewody.

6. Zasiłki stałe

Zasiłki stałe otrzymywało 110 osób. Wyplacono 1126 świadczeń na kwotę 639.875,00zł z dotacji Wojewody.

7. Składki na ubezpieczenie zdrowotne

Opłacano składki z tytułu uprawnień do zasiłków stałych za 106 osoby tj. 1101 świadczenia na kwotę 56537,00 zł z dotacji.

8. Wynagrodzenie kuratora

Ośrodek pomocy wypłaca wynagrodzenie kuratorowi osoby częściowo ubezwłasnowolnionej. Wynagrodzenie przyznawane jest przez sąd i pokrywa się je z dochodów własnych gminy. W ub.r. takie wynagrodzenie wypłacano 3 kuratorom. Wydatek wyniósł 17000,00zł.

9. Zasiłki celowe

Do tej grupy zadań należy wypłata zasiłków celowych na zaspokojenie podstawowych potrzeb. Zasiłek celowy może być przyznany w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu. W szczególnie uzasadnionych przypadkach

np. ciężkiej choroby członka rodziny przyznawano również specjalne zasiłki celowe, które nie podlegały zwrotowi. Wsparcia w formie zasiłków celowych udzielono 388 rodzinom na ogólną kwotę 615272,00zł.

Zasiłki celowe na zakup posiłków lub żywności w ramach wieloletniego rządowego programu "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019 – 2023 skorzystało 686 osób na kwotę 530172,40 zł.

10. Wydawanie decyzji o prawie do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych

Ośrodek pomocy prowadzi postępowanie administracyjne w zakresie wydawania decyzji o prawie do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. osobom innym, niż ubezpieczeni. W ubiegłym roku w tej

sprawie wydano 33 decyzje. Wydatek wyniósł 420,10zł w całości pokrywany z budżetu Wojewody.

11. Współfinansowanie pobytu dzieci w rodzinach zastępczych.

W pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej, gmina współfinansuje wydatki związane z tym zadaniem, na poziomie 10%, w drugim roku na poziomie 30%, w trzecim i następnym na poziomie 50%, za każde dziecko.

W 2021 roku opłacono:

- pobyt w rodzinach zastępczych za 29 dzieci, na łączną kwotę 202872,67 złotych.

Asystenci rodziny i pracownicy socjalni systematycznie biorą udział w spotkaniach zespołów oceniających sytuację dzieci w placówce „Mój Dom” w Ornećcu, i rodzinach zastępczych. Spotkania organizowane są przez PCPR w Ornećcu. Mają na celu podjęcie wspólnych działań na rzecz poprawy funkcjonowania rodzin. Ponadto rozpatrywane są możliwości powrotu dzieci do biologicznych rodzin. Prowadzona jest również ścisła współpraca z Koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej.

Praca socjalna

Pracy socjalnej nie da się określić liczbami. Jest bowiem wsparciem niepieniężnym, nie dającym się ująć w parametrach, czy ustalonych ramach. Bardzo często spotykamy się z określeniem, że praca socjalna nie ma początku ani końca. Z pewnością wynika to z potrzeb człowieka od jego urodzenia aż do odejścia. W roku ubiegłym pracą socjalną objęliśmy 617 środowiska z terenu naszego miasta. Podpisano 74 kontrakty socjalne w tym 47 na aktywizację zawodową i 27 na przezwyciężenie trudnej sytuacji życiowej. Zauważamy znaczny wzrost rodzin oczekujących wsparcia ze strony pomocy społecznej. Tak duża liczba rodzin potrzebujących pomocy miała miejsce w latach 2015 – 2017.

Ze względu na stan epidemii praca w środowiskach jest bardzo utrudniona. Pracownicy socjalni borykają się z wieloma trudnościami z powodu ograniczeń w kontaktach z klientami. Tym trudniejsze jest świadczenie pracy socjalnej, ponieważ pracownicy socjalni ciągle spotykają się z oporem do wszelkich zmian. Znaczna część klientów pomocy społecznej nie potrafi odnaleźć się w dzisiejszej rzeczywistości, nie radzi sobie z negatywnymi emocjami, z relacjami w rodzinie, z opieką nad dziećmi, które są w zdalnym nauczaniu, z załatwieniem wielu spraw życia codziennego, z podejmowaniem aktywności zawodowej. Należy zauważyć, że pracownicy socjalni, przy wielu ograniczeniach spowodowanych epidemią, wykonują pracę jeszcze trudniejszą, niż w latach ubiegłych, wymagającą jeszcze większej cierpliwości, empatii, zaangażowania i wiedzy.

Współczesna rodzina znajduje się pod naporem wielu czynników. Jak nigdy dotąd, obserwujemy negatywne czynniki, jak dezorganizacja i dezintegracja w rodzinach, rozchwianie i brak więzi emocjonalnych, akty przemocy wobec bliskich, małe zaangażowanie ojców w wychowanie dzieci, pozostawianie dzieci na wychowanie matkom i niełożenie na ich utrzymanie. Ciągle wzrasta liczba nieformalnych związków, rodzin zrekonstruowanych, które są niejednokrotnie nietrwałe i negatywnie wpływają na bezpieczeństwo potomstwa.

Zauważamy pogłębiający się negatywny stosunek do pracy zawodowej, nawet rodziców wychowujących dzieci – tłumacząc to ogłoszonym stanem epidemicznym. Coraz więcej rodzin jest niecierpliwych, nastawia się jedynie na „branie” środków finansowych z pomocy społecznej. Wzrasta liczba rodzin migrujących, niewydolnych wychowawczo. Niestety, nie podejmują pracy, a stają się klientami pomocy społecznej. Obserwujemy również coraz więcej postaw agresywnych. Brak szacunku, arogancja wobec pracowników socjalnych, wymuszanie działań niezgodnych z prawem, żądania coraz większej pomocy materialnej staje się normą. Pracownik socjalny jest pierwszym ogniwem, który przyjmuje irytację, negatywne emocje. Zjawiska te powodują, że pracownicy socjalni odczuwają chroniczny stres. Działania na rzecz tej grupy podopiecznych wyczerpują pracownika socjalnego, a w rzeczywistości są niewidoczne, niedoceniane nawet przez samych klientów.

Ze względu na brak bezpieczeństwa w środowiskach pracownicy socjalni, Ustawą z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem COVID – 19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych, zostali zwolnieni z przeprowadzania rodzinnych wywiadów w środowiskach. Telefoniczny kontakt nie daje pełnego obrazu sytuacji w rodzinach. Rozmowy telefoniczne wymagają dużej cierpliwości, skupienia ze strony pracownika socjalnego, żeby dobrze były zdiagnozowane problemy w rodzinie i zaplanowane wsparcie.

Pomimo umożliwienia przeprowadzenia telefonicznych wywiadów, pracownicy socjalni i tak odwiedzają rodziny, gdzie wymagana jest interwencja, potrzeba kontaktu osobistego, gdzie występuje zagrożenie. Niejednokrotnie instytucja, która winna pomóc rozwiązać problem, nie sprzyja pracownikowi socjalnemu. Zdarza się, że pracownik pozostaje sam i potrafi zredukować negatywne emocje, wyciszyć i udzielić pomocy jaką gwarantuje polityka społeczna. Ale jest także nowy wymiar świadczenia pracy socjalnej. Wiele osób i rodzin oczekuje kontaktu, wręcz zaprasza pracowników do swoich domów. Pragnie spotkań, rozmów, dzieli się swoimi lękami, niepokojami, chce wsparcia i porady w najdrobniejszych sprawach. Niejednokrotnie oczekuje jedynie wysłuchania. W tych sytuacjach działania pracownika socjalnego niczym nie różnią się od pracy terapeutycznej, psychologicznej. Aby radzić w obecnej rzeczywistości i prawidłowo wypełniać swoje obowiązki, pracownicy socjalni – pomimo pandemii - ciągle podnoszą swoje kwalifikacje poprzez udział w szkoleniach i samokształceniu. W 2021r. m.in. uczestniczyli w szkoleniach on-line, jak również w szkoleniach bezpośrednich, stacjonarnych.

Pandemia spowodowała, że wiele osób znalazło się w sytuacji kryzysowej. Pracownicy socjalni starają się przywracać równowagę psychiczną. Ale też, mając na uwadze konsekwencje zdrowotne spowodowane pandemią, kierują osoby do innych podmiotów m.in. Olsztyńskiego Stowarzyszenia Pomocy Telefonicznej „Anonimowy Przyjaciół”, Centrum Pomocy Psychologicznej Poradni dla Dzieci i Młodzieży w Kętrzynie i wielu innych, gdzie zatrudniona jest kadra psychoterapeutów, psychologów.

Nie sposób wymienić szczegółowo wszystkich działań skierowanych do osób i rodzin potrzebujących. Poniżej zostaną wymienione działania jedynie najogólniejsze takie jak:

- edukacja pedagogiczna skierowana do rodzin, szczególnie wychowujących dzieci, - poradnictwo i edukacja w zakresie uzależnień, współuzależnień, zjawiska przemocy w

rodzinie, niepełnosprawności, bezrobocia, korzystania z innych systemów pomocy i wiele innych problemów społecznych,

- profilaktyka zdrowotna, udzielanie wsparcia w ciężkich chorobach w rodzinie, wsparcie w sytuacjach kryzysowych,
- eliminowanie skutków izolacji społecznej,
- niwelowanie negatywnych postaw wobec dzieci, swoich starszych rodziców, wobec wartości rodzinnych, wobec pracy zawodowej,
- edukacja w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego,
- pomoc w przygotowywaniu dokumentacji wymaganych przez instytucje, wniosków, odwołań itp.,
- przygotowywanie opinii na potrzeby Sądu,
- realizacja ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie – procedura Niebieskiej Karty, udział w Grupach Roboczych i Zespole Interdyscyplinarnym,
- rozładowywanie konfliktów rodzinnych i prowadzenie rozmów mediacyjnych, wszelkie poradnictwo i przywracanie równowagi psychicznej,
- aktywizacja podopiecznych, doradztwo zawodowe, rekrutacja do projektów, w tym realizowanych przez Ośrodek Aktywizacji Zawodowej i Klub Wsparcia Rodziny,
- umożliwienie poradnictwa psychologicznego i prawnego,
- stała współpraca ze stowarzyszeniami, fundacjami, instytucjami niosącymi pomoc osobom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej. W tym miejscu można wymienić niektóre: Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Lidzbarku Warmińskim, Warmińsko Mazurskie Stowarzyszenie Pomocy Pokrzywdzonym i Pomocy Prawnej Sapere Aude, Stowarzyszenie MONAR Schronisko dla Osób Bezdomnych Markot w Marwałdzie, Stowarzyszenie na Rzecz Bezdomnych AGAPE w Borowym Młynie Schronisko dla Osób Bezdomnych z Usługami Opiekuńczymi, Stowarzyszenie Antidotum Schronisko dla Osób Bezdomnych z Usługami Opiekuńczymi w Janowie, Caritas Archidiecezji Warmińskiej w Olsztynie, Policja, Prokuratura, Straż Miejska, Wydział Rodzinny i Nieletnich przy Sądzie Rejonowym, służba kuratorska zawodowa i społeczna, domy pomocy społecznej, świetlice terapeutyczne dla dzieci, szkoły i przedszkola, służba zdrowia (szczególnie lekarz psychiatra i pielęgniarki środowiskowe), Miejska Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (przy współpracy komisji, pracownicy brali udział w Otwartych Dniach „Stop przemocy wobec kobiet”), zakłady opiekuńczo – lecznicze, Oddział Terapii Uzależnień od Alkoholu, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Nasz Dom” w Ornece, Chrześcijańska Służba Charytatywna, Bank Żywności w Olsztynie, Powiatowy Urząd Pracy w Lidzbarku Warmińskim, jednostki wojskowe, Wojska Obrony Terytorialnej, jednostki samorządu terytorialnego, administratorzy mieszkań, zakłady pracy i wiele innych podmiotów działających na polu pomocy społecznej na rzecz rodzin. Bez tych podmiotów praca socjalna świadczona w naszym ośrodku nie byłaby tak skuteczna.

W latach 2020 - 2021 ośrodek pomocy podjął usprawnienia pracy Ośrodka.

Realizowany był projekt pt. „Usprawnienie pracy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lidzbarku Warmińskim”. Projekt był współfinansowany z Unii Europejskiej Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Działania 2.5 Skuteczna pomoc społeczna.

Celem głównym projektu było wdrożenie usprawnień organizacyjnych polegających na oddzieleniu pracy administracyjnej od świadczenia pracy socjalnej i usług.

Powstały 3 zespoły: pracy socjalnej, usług, administracji i wydawania decyzji oraz stanowisko ds. pierwszego kontaktu. Działania skierowane były na poprawę obsługi osób zgłaszających się o pomoc, skoncentrowanie na potrzebach klientów, podniesienie kompetencji pracowników, podniesienie standardów pracy i obsługi, zwiększenie skuteczności i efektywności pracy. Wprowadzone w wyniku działań projektowych zmiany pozwoliły na optymalne wykorzystanie kompetencji oraz kwalifikacji pracowników socjalnych zatrudnionych w ośrodku, podniesienie jakości usług. Zmiany wprowadzone w ramach realizacji projektu pozwoliły rozdzielić postępowanie administracyjne od pracy socjalnej. **Na zakończenie projektu sporządzano raport z wdrożonych zmian organizacyjnych w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej z którego wynika, że klienci znacznie lepiej efektywność pracy MOPS a wprowadzone zmiany zostały pozytywnie odebrane przez klientów. Warto zauważyć, że zmniejszeniu uległa ilość wsparcia udzielanego w formie pieniężnej natomiast zwiększyło się wsparcie w formie pracy socjalnej.**

W momencie ogłoszenia stanu epidemii od roku 2020 ośrodek nadal realizuje wsparcie osób objętych kwarantanną domową. Przez ubiegły rok, aż do dzisiaj, pracownicy socjalni pełnią codzienne dyżury telefoniczne do godz.19. W tym czasie zajmują się koordynacją pomocy osobom będącym w izolacji.

W 2021 Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej kontynuował realizację Programu „Wspieraj Seniora”.

Realizacja Programu w gminie przyczyniła się do zaspokojenia podstawowych potrzeb osób będących w izolacji, a przede wszystkim ograniczyła ryzyko zakażenia. Osoby świadczące pomoc niwelowały obawy, lęki i niepokoje seniorów. Wielokrotnie zachęcały również do szczepień. Program dawał możliwości bardzo szybkiej interwencji w środowisku bez przeprowadzania rodzinnych wywiadów środowiskowych i postępowania administracyjnego. Co więcej, z Programu mogły skorzystać osoby niezależnie od dochodu, pozostające dotychczas poza obszarem zainteresowania pomocy społecznej. Istotne jest również to, że ani gmina, ani osoby korzystające z usług nie ponosiły żadnych kosztów. Co w przypadku beneficjentów wzmocniło pozytywne postrzeżenie Państwa w zakresie pomocy socjalnej.

Na przestrzeni całego 2021 roku zarejestrowaliśmy 252 wnioski o pomoc w czynnościach dnia codziennego, z tego 230 pochodzących od osób w wieku 70 lat i więcej oraz 22 od osób poniżej 70 lat, znajdujących się w szczególnej sytuacji zdrowotnej, rodzinnej i społecznej. W wyżej wymienionym okresie poprzez ogólnopolską infolinię do tutejszego Ośrodka nie wpłynął żaden wniosek. Po analizie możliwości realizacji we własnym zakresie bądź przy pomocy rodziny niezbędnych potrzeb, wsparciem w ramach Programu zostały objęte 162 osoby, z tego 148 osób w wieku 70 + oraz 14 osób poniżej tego wieku. W tej drugiej kategorii beneficjentów wszystkie osoby były niepełnosprawne.

Na realizację Programu „Wspieraj Seniora“ została przyznana kwota 89.448,00zł.

W ubiegłym roku ośrodek realizował dodatkowo programy rządowe pt. „Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej” oraz „Opieka wytchnieniowa – pobyt dzienny i całodobowy”. Wsparcie asystentem polegało na asystowaniu przy wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym. Asysta przy wyjściu i powrocie na zakupy, na spacer, do urzędów, miejsca kultu religijnego, placówki kultury itp. Grupą docelową były osoby niepełnosprawne posiadające orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności. Program miał na celu przeciwdziałanie wykluczeniu i izolacji osób niepełnosprawnych, integracja ze środowiskiem oraz usamodzielnianie tych osób. Z programu w ciągu roku skorzystało 12 osób.

Z programu „Opieka wytchnieniowa – pobyt dzienny” skorzystało 5 opiekunów osób niepełnosprawnych w stopniu znacznym. Zadaniem osoba realizującej program było odciążenie członków rodzin lub opiekunów osób niepełnosprawnych poprzez wsparcie ich w codziennych obowiązkach lub zapewnienie czasowego zastępstwa podczas nieobecności opiekuna w domu. Natomiast z programu całodobowej opieki wytchnieniowej skorzystało 2 opiekunów osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności. Osoby te przebywały 14 dni w Domu Opieki „Magnolia” w Łaniewie.

Ośrodek realizował Program Asystent Rodziny na rok 2021 w ramach środków Funduszu Pracy ujętych w planie finansowym Funduszu Pracy na 2021r. przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej na podstawie art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, co czyni asystenta rodziny ważnym ogniwem w systemie wsparcia rodzin.

II.2. Sekcja usług opiekuńczych w MOPS

Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze

Usługi opiekuńcze świadczone są osobom, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy osób innych. Ww. usługami obejmowane są w szczególności osoby samotne, w niektórych przypadkach, również posiadające rodzinę, która z uzasadnionych przyczyn nie jest w stanie zajmować się, potrzebującym opieki członkiem rodziny. Pomoc świadczona jest w dni robocze, a w szczególnie trudnych sytuacjach, organizowana jest także opieka dodatkowa w dni świąteczne i wolne od pracy. Zadanie, jakim jest opieka w domu nad podopiecznym, w 2021 roku wykonywały opiekunki zatrudnione w MOPS oraz opiekunki - „Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej.” Decyzja o przyznaniu usług poprzedzona jest wywiadem środowiskowym, przeprowadzonym w środowisku przez pracownika socjalnego. Zakres wykonywanych czynności przez opiekunkę, ustalany jest indywidualnie, w zależności od stanu zdrowia podopiecznego, sytuacji rodzinnej itp. W 2021 r., usługami opiekuńczymi objętych było 84 osoby, na rzecz których wykonano 30 161 świadczeń (tj. liczba godzin opieki, bezpośrednio przy podopiecznym).

Osoby, których kryterium dochodowe jest wyższe od ustawowego, kwalifikującego do usług bezpłatnych, ponoszą odpłatność za świadczone usługi opiekuńcze. Wysokość odpłatności, jest ustalona procentowo – zgodnie z przyjętą uchwałą Rady Miejskiej – w zależności od wysokości dochodu osoby korzystającej z usług. Uchwała określa również

przypadki w których można częściowo lub w całości odstąpić od odpłatności i z takiej możliwości skorzystało 12 osób.

Z tytułu zwrotów za usługi opiekuńcze, przekazano na konto Urzędu Miasta w 2021 r. kwotę 102.024,49zł.

W 2021 r. realizowane są w naszym mieście, już 16 lat, specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Usługi specjalistyczne są dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzeń lub niepełnosprawności i są świadczone przez osoby z odpowiednim, specjalistycznym przygotowaniem. Usługi specjalistyczne są zadaniem zleconym.

W 2021 r. tą formą pomocy objętych zostało 18 środowisk. Wykonano 3 436 świadczeń, na kwotę 125.573,78 zł.

Zapotrzebowanie na taką formę wsparcia ciągle wzrasta. Z tej formy pomocy korzysta również dziecko w wieku szkolnym, usługi te realizuje Pani Joanna Szewalje „TOPEK” w Lidzbarku Warmińskim. Istnieje zatem potrzeba zwiększenia godzin świadczeń specjalistycznych usług opiekuńczych.

Kierowanie do Domów Pomocy Społecznej

Kierowanie podopiecznych do domów pomocy społecznej, jest zadaniem własnym gminy.

Przepisy przewidują, że: zainteresowanemu można potrącić nie więcej jak 70% z jego dochodu, w następnej kolejności, w zależności od sytuacji (warunki określa ustawa o pomocy społecznej) opłatę ponosi: osoba umieszczona w DPS, rodzina, resztę dopłaca właściwa gmina, z której osoba została skierowana do DPS.

Miesięczne koszty pobytu w DPS w naszym województwie waha się od 3 600,00 zł do 5 100,00 zł. (średnio 4 300,00 zł)

W 2021 r. do DPS skierowano 8 osób. Łącznie przebywało w DPS-ach 39 osób (zmarły 4 osoby). Na koniec roku 2021 w DPS przebywało 36 osób. Na skierowanie oczekuje 6 osób, w tym 2 z postanowieniem Sądu, bez zgody zainteresowanego.

Kwota dopłaty gminy w 2021 r. - wyniosła 1 071 051,61 zł.

Pracownicy ośrodka starają się organizować opiekę w środowisku jak najdłużej tj. przyznawać usługi opiekuńcze, obiady. Jednak, jeśli po kilku lub kilkunastu miesiącach okazuje się, że opieka jest niewystarczająca, ponieważ pogarsza się stan zdrowia podopiecznych, wówczas konieczna staje się opieka całodobowa. Zdarzają się również przypadki, w których stan zdrowia osoby objętej opieką uległ znacznemu pogorszeniu, bądź osoba ta nie wyrażała zgody na skierowanie do DPS, a pozostawienie jej w środowisku zagrażałoby jej zdrowiu bądź życiu. W takich sytuacjach Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej występował z wnioskiem do Sądu Rodzinnego o umieszczenie w domu pomocy społecznej osoby bez jej zgody. Kierowanie do Domów Pomocy Społecznej jest zadaniem bardzo kosztownym. Jednakże potrzeby środowiska są zaspokajane w niezbędnym zakresie.

II.3. Sekcja administracji i wydawania decyzji

Dodatki mieszkaniowe realizowane są na podstawie ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t. j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2021) oraz rozporządzenia Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 26 kwietnia 2013 r. w sprawie sposobu przeprowadzenia wywiadu środowiskowego, wzoru kwestionariusza wywiadu oraz oświadczenia o stanie majątkowym wnioskodawcy i innych członków gospodarstwa domowego, a także wzoru legitymacji pracownika upoważnionego do przeprowadzenia wywiadu (Dz. U. 2013 r. poz. 589), Uchwały Nr XVIII/120/04 Rady Miejskiej w Lidzbarku Warmińskim z dnia 31 marca 2004r. w sprawie ustalenia wskaźników procentowych dotyczących wysokości wydatków mieszkaniowych, na podstawie których ustala się kwoty dodatków mieszkaniowych (Dziennik Urzędowy Województwa Warmińsko-Mazurskiego Nr 69 z dnia 19 maja 2004 r.).

Dodatki mieszkaniowe nie są świadczeniem o charakterze uznaniowym, lecz otrzymują je osoby spełniające warunki określone w powyższych aktach prawnych.

W ramach realizacji dodatków mieszkaniowych podejmowane są następujące czynności: - przyjmowanie i ewidencja złożonych wniosków o przyznanie dodatku mieszkaniowego wraz z deklaracją o wysokości dochodów; - wydawanie decyzji przyznających, odmownych, zawieszających i odwieszających; - sporządzanie miesięcznych list wypłat dla poszczególnych zarządców i złożenie zapotrzebowania na ich realizację; - sporządzanie wymaganych sprawozdań.

W 2021 roku o przyznanie dodatku mieszkaniowego wpłynęły 662 wnioski, z czego 639 zostało załatwionych pozytywnie, a w 23 przypadkach wydano decyzje odmowne. Mieszkańcom miasta wypłaconych zostało ogółem 3536 dodatków mieszkaniowych, przy czym średni dodatek mieszkaniowy wyniósł 220,56 zł.

W dwóch przypadkach wnioskodawcy złożyli odwołanie do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Olsztynie, które utrzymały w mocy zaskarżone decyzje. Nie przeprowadzono wywiadów środowiskowych, ponieważ wniosek i deklaracja nie budziły wątpliwości, co do sytuacji faktycznej, a deklarowanego dochodu. Nie dopatrzone się rażącej dysproporcji i wydano decyzje przyznające. Większość wnioskodawców ubiegających się o dopłatę do czynszu to rodziny, które korzystają z pomocy miejskiego ośrodka w formie zasiłków celowych, okresowych i zasiłków stałych, osoby bezrobotne oraz emeryci i renciści.

Przyznana decyzją dopłata do czynszu zobowiązuje wnioskodawców do opłacania bieżących należności czynszowych za mieszkanie. W przypadku wystąpienia zaległości, administrator informuje o występujących zaległościach. Po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego dodatek mieszkaniowy może ulec zawieszeniu do czasu uregulowania należności.

Dodatki mieszkaniowe z podziałem na administratorów za 2021 rok:

Wyszczególnienie	Liczba wypłaconych dodatków	Kwota wypłaconych dodatków
Ogółem:	3536	779 903,52 zł

W tym zasoby:	Gminne	1819	437 351,53 zł
	Spółdzielcze	1107	183 305,11 zł
	Wspólnoty mieszkaniowe	402	111 456,17 zł
	Mieszkania prywatne	47	10 903,40 zł
	WTBS	126	27 741,58 zł
	Inne	35	9 145,73 zł

Od 1 stycznia 2014 roku realizowany jest zryczałtowany dodatek energetyczny, przysługujący odbiorcom wrażliwym, Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (j. t. Dz. U. z 2021 r. poz. 716 z późn. zm.).

Odbiorca wrażliwy energii elektrycznej – to osoba, której przyznano dodatek mieszkaniowy, jest stroną umowy kompleksowej lub umowy sprzedaży energii elektrycznej zawartej z przedsiębiorstwem energetycznym i zamieszkuje w miejscu dostarczenia energii elektrycznej.

W 2021 r. do tutejszego Ośrodka wpłynęło 68 wniosków o przyznanie dodatku energetycznego, które zostały rozpatrzone pozytywnie. Łącznie na powyższe świadczenie wydano 5883,80 zł, z czego 5768,46 zł trafiło do wnioskodawców, a 115,34 zł przeznaczono na koszty obsługi. W ramach dodatku energetycznego prowadzone są następujące czynności:

- przyjmowanie i ewidencja złożonych wniosków o przyznanie dodatku energetycznego;
- przygotowanie decyzji w zakresie dodatku energetycznego;
- sporządzanie list wypłat;
- sporządzanie miesięcznych meldunków do wojewody;
- składanie wniosków o przyznanie dotacji co kwartał; - rozliczenie dotacji za dany kwartał.

II.4. Sekcja świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych

Świadczenia rodzinne

Funkcjonujący aktualnie system świadczeń rodzinnych został wprowadzony 1 maja 2004 r. Podstawę prawną systemu stanowi *ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (tekst jednolity Dz. U. z 2020 r. poz. 111 ze zm.)* oraz *Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 lipca 2017r. w sprawie sposobu i trybu postępowania w sprawach o przyznanie świadczeń rodzinnych oraz zakresu informacji, jakie mają być zawarte we wniosku, zaświadczeniach i oświadczeniach o ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych (Dz.U. z 2017r. poz. 1466)*, *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 sierpnia 2021 roku w sprawie wysokości dochodu rodziny albo dochodu osoby uczącej się stanowiących podstawę ubiegania się o zasiłek rodzinny i specjalny zasiłek opiekuńczy,*

wysokości świadczeń rodzinnych oraz wysokości zasiłku dla opiekuna. (Dz. U. z 2021 r., poz. 1481).

System świadczeń rodzinnych oparty jest o zasadę pomocniczości, uwzględniającą regułę, że osobami w pierwszej kolejności zobowiązanymi dołożenia na utrzymanie dzieci są ich rodzice. W przypadku, gdy ich środki i uprawnienia są niewystarczające do wychowania i utrzymania dzieci, przysługuje pomoc państwa w postaci świadczeń rodzinnych. W sytuacji osób samotnie wychowujących dzieci oznacza to konieczność zasądzenia alimentów na rzecz dziecka od drugiego z rodziców (chyba, że z przyczyn obiektywnych jest to niemożliwe). Obok posiadania dziecka na utrzymaniu, głównym kryterium uprawniającym do świadczeń rodzinnych jest kryterium dochodowe (674 zł na osobę w rodzinie lub 764 zł na osobę w rodzinie, jeżeli w rodzinie wychowuje się dziecko niepełnosprawne).

Zgodnie z ustawą o świadczeniach rodzinnych świadczeniami rodzinnymi są:

1. zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego,
2. świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy
3. dwa rodzaje zapomóg związanych z urodzeniem się dziecka.

Kwoty zasiłku rodzinnego różnicowane są w zależności od wieku dziecka i wynosiły (na koniec 2021 roku) miesięcznie:

- 95 zł na dziecko w wieku do ukończenia 5 roku życia;
- 124 zł na dziecko w wieku powyżej 5 roku życia do ukończenia 18 roku życia;
- 135 zł na dziecko w wieku powyżej 18 roku życia do ukończenia 24 roku życia.

Do zasiłku rodzinnego przysługują dodatki z następujących tytułów:

1. urodzenia dziecka (1000 zł na dziecko; świadczenie jednorazowe);
2. opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego (400 zł miesięcznie);
3. samotnego wychowywania dziecka (193 zł miesięcznie na dziecko, nie więcej niż 386 zł na wszystkie dzieci, w przypadku dzieci niepełnosprawnych kwotę dodatku zwiększa się o 80 zł, nie więcej niż o 160 zł na wszystkie dzieci);
4. wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej – na trzecie i kolejne dziecko w rodzinie (95 zł miesięcznie),
5. kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego (90 zł na dziecko do 5 roku życia, 110 zł – na dziecko od 5 do 24 roku życia);
6. rozpoczęcia roku szkolnego (100 zł; świadczenie jednorazowe);
7. podjęcia przez dziecko nauki poza miejscem zamieszkania (113 zł na internat/stancję lub 69 zł na dojazd do szkoły).

Aby skorzystać z dodatków należy przede wszystkim mieć prawo do zasiłku rodzinnego. Ponadto, do każdego z dodatków wymagane jest spełnienie dodatkowych warunków

związanych z tytułem (powodem) przyznania dodatku. Jednocześnie można pobierać kilka rodzajów dodatków.

Zasada "złotówka za złotówkę".

Dzięki niej przekroczenie kryterium dochodowego uprawniającego do świadczeń rodzinnych (674 zł na osobę w rodzinie lub 764 zł dla rodzin z niepełnosprawnym dzieckiem) nie będzie automatycznie oznaczało utraty tych świadczeń. W myśl tej zasady, od 1 stycznia 2016 roku, jeśli rodzina przekroczy kryterium dochodowe, to zasiłek rodzinny i dodatki: wypłacane są w wysokości różnicy między łączną kwotą przysługujących zasiłków rodzinnych i dodatków, a kwotą, o którą został przekroczony dochód rodziny. Dzięki tej formie ustalania wysokości świadczeń w 2021 roku wypłacono 1003 świadczenia.

Poza zasiłkami rodzinnymi i przysługującymi do nich dodatkami, w ramach świadczeń rodzinnych realizowane są cztery rodzaje świadczeń opiekuńczych:

1. zasiłek pielęgnacyjny (215,84 zł miesięcznie- świadczenie przysługuje niezależnie od dochodu rodziny osoby, dlatego przyznawane jest nie na okres zasiłkowy, lecz na okres ważności orzeczenia o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności. Przeznaczone jest dla niepełnosprawnych dzieci i niepełnosprawnych osób dorosłych oraz dla osób, które ukończyły 75 lat.
2. świadczenie pielęgnacyjne (od 01.01.2021r.-1971,00 zł miesięcznie; od 01.01.2022r.- 2119,00 zł miesięcznie; z każdym rokiem następuje coroczna waloryzacja) - niezależnie od dochodu rodziny osoby, przyznawane na okres ważności orzeczenia o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności, przyznawane jest osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2020r. poz. 1359) ciąży obowiązek alimentacyjny (rodzice dziecka, opiekunowie faktyczni dziecka, rodzina zastępcza spokrewniona z dzieckiem, inne osoby na których ciąży obowiązek alimentacyjny), które nie podejmują lub rezygnują z pracy zawodowej, by opiekować się dzieckiem niepełnosprawnym lub osobą dorosłą wymagającą szczególnej opieki. Jednym z warunków otrzymania świadczenia jest przesłanka nabycia niepełnosprawności przez osobę wymagającą opieki tj. nie później niż do ukończenia 18 roku życia lub w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej, jednak nie później niż do ukończenia 25 roku życia. Za osoby pobierające świadczenie pielęgnacyjne opłacane były składki na ubezpieczenie emerytalno – rentowe i zdrowotne.
3. specjalny zasiłek opiekuńczy (w kwocie 620,00 zł miesięcznie) – świadczenie uzależnione jest od dochodu rodziny osoby sprawującej opiekę i osoby wymagającej opieki (obecnie 764 zł na osobę), przyznawane na okres zasiłkowy i przysługujący dla osób, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1359) ciąży obowiązek alimentacyjny, które nie podejmują lub zrezygnowały z pracy zawodowej, by opiekować się chorym członkiem rodziny. Za osoby pobierające specjalny zasiłek opiekuńczy opłacane są składki na ubezpieczenie emerytalno – rentowe i zdrowotne.

4) Od 2014 roku realizowana jest również ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 roku o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (t.j. Dz. U. z 2017r. poz. 2092 z późn. zm.) dla osób, które wcześniej pobierały świadczenie pielęgnacyjne i którym decyzja o przyznaniu prawa do świadczenia pielęgnacyjnego wygasła z mocy prawa z dniem 1 lipca 2013 roku. Przy tej ustawie nie ma ustalonego kryterium dochodowego i świadczenie wynosi 620,00 zł miesięcznie. Od tych świadczeń osoby mają opłacone ubezpieczenie emerytalno-rentowe oraz zdrowotne.

Do katalogu świadczeń rodzinnych zaliczają się również zapomogi wypłacane w związku z urodzeniem się dziecka:

1. jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się żywego dziecka w wysokości 1000,00 zł, przysługujące matce lub ojcu dziecka, opiekunowi prawnemu faktycznemu dziecka. Prawo do tego świadczenia uzależnione jest od kryterium dochodowego, które wynosi 1922,00 zł na osobę i od pozostawania kobiety pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do porodu. Zapomoga ta finansowana jest ze środków budżetu państwa.
2. Zapomoga uchwalana i wypłacana przez gminę ze środków własnych – gmina w uchwale sama decyduje o kryteriach przyznania i wysokości świadczenia. W Lidzbarku Warmińskim nie jest realizowana.

Za osoby pobierające świadczenia opiekuńcze i zasiłek dla opiekuna w roku 2021 opłacone zostały składki na ubezpieczenie emerytalno – rentowe w łącznej kwocie 290 134,00 zł i składki na ubezpieczenie zdrowotne, gdzie wydatek na ten cel wyniósł 103 438,00 zł.

Od 2017 roku realizowane są wypłaty świadczeń ustawy z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”. Jest to jednorazowe świadczenie z tytułu urodzenia dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie lub nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Kwota pomocy wynosi 4 000,00 zł jednorazowo na dziecko.

Wykonanie zadań.

	Świadczenia	Liczba Łączna	
		Świadczeń kwota (w zł) 2021r.	
1	Zasiłki rodzinne	6672	756 819,36
2	Dodatki z tytułu urodzenia dziecka	25	22 178,95
	Dodatki z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	121	

		46 137,11
Dodatki z tytułu samotnego wychowywania dziecka	442	85 616,69

Dodatki z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	1 066	97 153,78
Dodatki z tytułu kształcenia i rehabilitacji dzieci niepełnosprawnych	523	55 590,80
Dodatki z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	692	37 409,01
Dodatki z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	179	14 211,68
3 Jednorazowa zapomoga na urodzenie dziecka	71	71 000,00
4 Świadczenia opiekuńcze		
Zasiłki pielęgnacyjne	3 783	816 522,00
Świadczenia pielęgnacyjne	834	1 629 666,00
Specjalny zasiłek opiekuńczy	207	127 616,00
5 Zasiłek dla opiekuna	63	38 720,00
6 „Za Życiem”	1	4 000,00

Świadczenie wychowawcze (tzw. Program Rodzina 500+).

Od dnia 1 kwietnia 2016 roku realizowana jest *ustawa o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci z dnia 11 lutego 2016 roku (t.j. z 2019r. poz. 2407 z późn. zm.)*. Obecnie program Rodzina 500 plus to 500 zł miesięcznie na każde dziecko, bez dodatkowych warunków. Świadczenie wychowawcze otrzymują rodzice oraz opiekunowie dzieci do 18. roku życia. Świadczenie przyznawane jest na wniosek.

Podsumowanie roku 2021:

- złożono 1829 wnioski o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego;
- wydano łącznie 1675 decyzji/informacji,
- wypłacono 28 373 świadczenia dla 1702 rodzin na kwotę 14 131 708,10 zł.
- świadczeniem objęto 2.579 dzieci

Świadczenie wychowawcze 500,00 zł nie jest liczone do dochodu przy ustalaniu prawa do świadczeń z innych systemów wsparcia, dotyczy to w szczególności świadczeń z pomocy społecznej, funduszu alimentacyjnego, świadczeń rodzinnych, dodatków mieszkaniowych, stypendiów dla uczniów i studentów. Świadczenie nie jest opodatkowane – rodzice otrzymują 500,00 zł, od których nie trzeba odprowadzać podatku ani żadnych składek.

Fundusz alimentacyjny

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznawane są na warunkach określonych w ustawie z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2021r., poz. 877 z późn. zm.).

Przyznanie prawa do świadczenia z funduszu alimentacyjnego uzależnione jest od spełnienia kryterium dochodowego. Świadczenia te przysługują, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 900,00 zł. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują w wysokości bieżąco ustalonych alimentów, jednakże nie wyższej niż 500 zł miesięcznie. Od 01.10.2020r. świadczenia realizowane są również zgodnie z mechanizmem "złotówka za złotówkę".

Dzięki niemu przekroczenie kryterium dochodowego uprawniającego do świadczeń z funduszu alimentacyjnego (900,00 zł na osobę w rodzinie) nie oznacza automatycznie utraty tych świadczeń. W myśl tej zasady, od 1 października 2020 roku, jeśli rodzina przekroczy kryterium dochodowe, to świadczenia z funduszu alimentacyjnego wypłacane są w wysokości różnicy między kwotą przysługujących świadczeń z funduszu alimentacyjnego, a kwotą, o którą został przekroczony dochód rodziny. Dzięki tej formie ustalania wysokości świadczeń w 2021 roku wypłacono 85 świadczeń.

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują osobie uprawnionej do ukończenia przez nią 18 roku życia albo w przypadku gdy uczy się w szkole lub szkole wyższej do ukończenia przez nią 25 roku życia, albo w przypadku posiadania orzeczenia o znacznym stopniu niepełnosprawności - bezterminowo.

Działania wobec dłużników alimentacyjnych podejmuje organ właściwy dłużnika tj. wójt, burmistrz lub prezydent miasta właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dłużnika alimentacyjnego. Organ właściwy dłużnika przeprowadza wywiad alimentacyjny, w celu ustalenia sytuacji rodzinnej, dochodowej i zawodowej dłużnika alimentacyjnego, a także jego stanu zdrowia oraz przyczyn niełożenia na utrzymanie osoby uprawnionej oraz odbiera od niego oświadczenie majątkowe.

Realizując zadania z ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, Ośrodek prowadził postępowanie wobec dłużników alimentacyjnych. W okresie sprawozdawczym podjęto następujące działania:

- skierowano 66 wezwań do dłużników alimentacyjnych celem przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego oraz złożenia oświadczeń majątkowych,
- przeprowadzono 34 wywiady alimentacyjne wraz z oświadczeniami majątkowymi,
- przekazano komornikowi sądowemu oraz innym organom właściwym 60 informacji, mających wpływ na egzekucję zasądzonych świadczeń alimentacyjnych, pochodzących z wywiadu alimentacyjnego oraz oświadczenia majątkowego,
- wysłano 57 wniosków do organu właściwego dłużnika o podjęcie działań wobec dłużnika
- skierowano 2 wnioski o ściganie za przestępstwa określone w art. 209 § 1 Kodeksu karnego, w tym 100 zawiadomień o możliwości popełnienia przestępstwa;
- skierowano 1 wniosek o zatrzymanie prawa jazdy dłużnikowi alimentacyjnemu oraz 1 wniosek o zwrot zatrzymanego prawa jazdy.

Dłużnik alimentacyjny jest zobowiązany do zwrotu organowi właściwemu wierzyciela należności w wysokości świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego osobie uprawnionej, łącznie z ustawowymi odsetkami. Odsetki są naliczane od pierwszego dnia następującego po dniu wypłaty świadczeń z funduszu alimentacyjnego, do dnia spłaty.

W 2021 roku wypłacono 1577 świadczeń na kwotę 588 449,58 zł dla ok. 80 rodzin. Liczba dłużników alimentacyjnych, dla których organem właściwym jest miasto Lidzbark Warmiński wynosiła 68 osób (w tym 39 dłużników mieszka na terenie miasta i wierzycielka również mieszka na terenie miasta oraz 29 dłużników z terenu miasta a wierzycielka w innej gminie). Kwoty zwrócone przez dłużników alimentacyjnych z tytułu wypłaconych świadczeń alimentacyjnych wyniosły w 2021r. – 278 585,43 zł, z tego stanowiące:

- a) dochód budżetu państwa wraz z odsetkami 224 182,47 zł.
- b) dochód Lidzbarka W. jako organu właściwego wierzyciela 54 402,96 zł.

Karta Dużej Rodziny.

Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny to system zniżek dla rodzin wielodzietnych. Przysługuje wszystkim rodzicom (rodzicom zastępczym lub osobom prowadzącym rodzinny dom dziecka) oraz małżonkom rodziców, którzy mają lub mieli na utrzymaniu łącznie co najmniej troje dzieci. Karta Dużej Rodziny oferuje system zniżek oraz dodatkowych uprawnień.

Posiadacze Karty Dużej Rodziny mogą korzystać z oferty w ponad 10 tys. miejsc zgłoszonych przez prawie tysiąc firm i instytucji z całej Polski. Karta przysługuje: - rodzicom – bezterminowo,

- dzieciom - w wieku do ukończenia 18 roku życia,
- dzieciom - w wieku do ukończenia 25 roku życia, w przypadku gdy dziecko uczy się w szkole lub szkole wyższej,
- bez ograniczeń wiekowych, w przypadku dzieci legitymujących się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności.

W 2021 roku Ośrodek wydał 118 Kart Dużej Rodziny w formie tradycyjnej (plastikowej) i elektronicznej. Wnioski o przyznanie KDR złożyło po raz pierwszy 17 rodzin, w tym dla rodziców, którzy mieli 3 dzieci na utrzymaniu wydano 26 kart.

Zaświadczenia do Programu Priorytetowego „Czyste Powietrze”

Osoba fizyczna, która zamierza złożyć wniosek o przyznanie podwyższonego poziomu dofinansowania do wojewódzkiego funduszu ochrony środowiska i gospodarki wodnej do dnia złożenia wniosku powinna uzyskać zaświadczenie o wysokości przeciętnego miesięcznego dochodu przypadającego na jednego członka jej gospodarstwa domowego.

Podsumowanie roku 2021:

- złożono 19 żądań wydania zaświadczenia o wysokości przeciętnego miesięcznego dochodu przypadającego na jednego członka gospodarstwa domowego; - wydano 18 zaświadczeń zgodnie z żądaniem strony.

II.5 Klub Integracji Społecznej

Podstawa prawna funkcjonowania Klubu Integracji Społecznej: -

Ustawa o zatrudnieniu socjalnym z dnia 13.06.2003 r.

- Ustawa o pomocy społecznej z dnia 12.03.2004 r.

- Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z dnia 20.04.2004 r. Głównym celem KIS jest:

- minimalizowanie skutków bezrobocia,
- promowanie aktywności i przedsiębiorczości społecznej,
- przygotowanie do podjęcia zatrudnienia np. w ramach prac społecznie użytecznych,
- przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu,
- pomoc w wychodzeniu z izolacji i osamotnienia. Klub Integracji Społecznej:
- oferuje indywidualną pomoc psychologiczną,
- oferuje poradnictwo z zakresu informacji zawodowej,
- oferuje nieodpłatny dostęp do Internetu w celu poszukiwania pracy
- oferuje pomoc w przygotowaniu profesjonalnych aplikacji zawodowych oraz możliwość napisania ich na komputerze,
- oferuje pomoc i udziela informacji na temat spółdzielni socjalnych
- oferuje udział w pracach społecznie użytecznych

Działania:

1. W 2021 r. KIS nie realizował Programu Aktywizacja i Integracja

2. Prace społecznie użyteczne „Pomoc w domu”

W 2021 roku KIS nie realizował prac społecznie użytecznych „Pomoc w domu”

3. Prace społecznie użyteczne – skierowanych 12 osób.

4. Poradnictwo psychologiczne – skorzystały 23 rodziny.
5. Pomoc w redagowaniu dokumentów aplikacyjnych.
6. Rekrutacja osób do projektu „Klub Wsparcia Rodziny” oraz „Utworzenie Ośrodka Aktywizacji Zawodowej – Aktywizacja osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem”.

Efekty działań KIS 2021 r.:

1. 12 osób zostało skierowanych do prac społecznie użytecznych
2. 1 osoba podjęła zatrudnienia (po pracach społecznie użytecznych w zakładzie w którym się odbywały)
3. 60 osób zrekrutowano, a 50 zakwalifikowano do projektów (17 osób wzięło udział w projekcie „Klub Wsparcia Rodziny” oraz 33 osoby wzięły udział w Projekcie „Utworzenie Ośrodka Aktywizacji Zawodowej – Aktywizacja osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem”).
4. Pomoc w redagowaniu dokumentów aplikacyjnych – 2 osoby zwróciły się o pomoc w napisaniu CV.

Ponadto uczestnicy działań realizowanych w KIS m.in. podnieśli umiejętności społeczne i interpersonalne, nauczyli się technik asertywnych, odkryli i rozwinęli kompetencje osobiste, społeczne, a także zwiększyli poczucie własnej wartości, nabyli umiejętności radzenia sobie ze stresem, podnieśli umiejętności poruszania się po rynku pracy.

Klub Integracji Społecznej rekrutował również osoby i rodziny do udziału w Projekcie „Klub Wsparcia Rodziny” oraz „Utworzenie Ośrodka Aktywizacji Zawodowej – Aktywizacja osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem”.

Dodatkowo osoby korzystające z żywności w ramach Programu PO PŻ pomagały przy rozładunku żywności. Osoby te są uczestnikami KIS (tj. 3 osoby).

W związku z pandemią COVID – 19 Klub Integracji Społecznej nie mógł rekrutować osoby i rodziny do udziału w warsztatach kulinarnych i wykładach dotyczących zdrowej żywności organizowanych przez Bank Żywności.

II.6. Noclegownia i Ogrzewalnia

Noclegownia dla osób bezdomnych – przy ul. Lipowej 21b - funkcjonuje 20 lat (od listopada 2001 r.). W placówce jest 16 miejsc dla osób bezdomnych oraz jeden pokój przeznaczony na tzw. interwencje kryzysowe dla ofiar przemocy w rodzinie lub innych sytuacji kryzysowych.

W ciągu roku 2021 w noclegowni przebywało 22 osoby.

Od listopada 2016 r. działa nowa placówka niskoprogowa, tzw. ogrzewalnia. Osoby pozbawione dachu nad głową, nawet te będące pod wpływem alkoholu, ale zachowujące się

spokojnie i nieagresywnie, mogą tam znaleźć schronienie. Ogrzewalnia jest to miejsce, w którym bezpiecznie i spokojnie można spędzić mroźne wieczory i noce.

W 2021 r. w ogrzewalni przebywały 32 osoby. Uruchomienie ogrzewalni polepszyło warunki bytowe w noclegowni, ponieważ nie przebywają tam osoby będące pod wpływem alkoholu.

Utrzymanie placówki (noclegownia + ogrzewalnia) w 2021 roku wyniosło: 90.556.67zł. Środki te przeznaczone były głównie na pokrycie kosztów mediów, utrzymania budynku i wynagrodzenie pracownika.

II.8. Realizacja programów dodatkowych

We współpracy z Bankiem Żywności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 (PO PŻ) realizowanego w ramach Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD) objęto pomocą żywnościową 306 rodzin (619 osób). Dystrybutorem żywności była Chrześcijańska Służba Charytatywna. Jedna osoba otrzymała około 40 kg żywności. Cały transport to około 44 tony żywności.

W związku z pandemią COVID- 19 osoby zakwalifikowane do Programu nie mogły uczestniczyć w warsztatach kulinarnych oraz wykładach dotyczących zdrowej żywności.

II.9. Dzienny Dom Pomocy

Dzienny Dom Pomocy funkcjonuje od kwietnia 1993r. Od 01.01.2009 r. placówka weszła w skład struktury organizacyjnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. Do końca 2008r. Dzienny Dom Pomocy funkcjonował jako gospodarstwo pomocnicze.

Przez te lata był i nadal jest aktywnym ośrodkiem wsparcia dziennego dla osób starszych, samotnych, potrzebujących.

W 2021 r. w Dziennym Domu Pomocy prowadzono następującą działalność:

9.1. Działalność w zakresie potrzeb bytowych

- wydano 13.705 obiadów, w tym 2.315 z programu „Posiłek w szkole i w domu”. Koszt obiadu wynosił 6,40 zł. Obiad spożywały 84 osoby, w tym 15 osób w ramach programu .

- posiłków jednodaniowych wydano 3.141. Koszt jednego posiłku wynosił 4,50 zł.

Z tego wsparcia skorzystało 26 osób.

Zapotrzebowanie na dożywianie ciągle rośnie. W latach poprzednich tylko nieliczni chcieli z własnej woli korzystać z tej formy pomocy niematerialnej. Obecnie jest to najbardziej oczekiwana forma wsparcia osób starszych i potrzebujących w DDP.

9.2. Ćwiczenia usprawniające

Od początku działalności placówki realizowane są ćwiczenia poprawiające ogólną sprawność i kondycję fizyczną. Zajęcia prowadzi specjalista w zakresie fizykoterapii. Ćwiczenia są dostosowane do wieku i możliwości uczestników.

W 2021 r. w związku z ograniczeniami spowodowanymi pandemią koronawirusa zawieszono zajęcia do odwołania. We wcześniejszych latach korzystało z tej formy wsparcia ok. 10 osób.

9.3. Program Teleopieka

Od stycznia 2018r. Dzienny Dom Pomocy realizuje pilotażowy program teleopieka.

Projekt ten skierowany jest do osób starszych, chorych, niepełnosprawnych, zamieszkujących samotnie, mających trudności w poruszaniu się, których schorzenia zdrowotne mogą wywoływać stany zagrażające życiu lub zdrowiu.

Tzw. „przyciskiem życia” pilotażowo objęto 20 osób. W 2021r. do systemu teleopieki domowej podłączonych było 22 seniorów. Ogólnie w programie uczestniczyły 23 osoby. System ten zapewnia lepszą jakość życia oraz gwarantuje poczucie bezpieczeństwa i większą samodzielność wśród seniorów.

9.4. Wypożyczalnia rowerów trójkołowych

W październiku 2018r. Warmińsko - Mazurski Oddział PCK przekazał 3 rowery trójkołowe na potrzeby niepełnosprawnych mieszkańców i innych osób przebywających na terenie naszego miasta do bezpłatnego korzystania.

Dzienny Dom Pomocy zarządza wypożyczaniem tych rowerów. Jest to rodzaj rehabilitacji ruchowej, ale również skuteczne narzędzie przeciwdziałania wykluczeniu osób niepełnosprawnych i starszych z codziennego życia i aktywności społecznej.

W 2021r. w związku z ograniczeniami związanymi z pandemią koronawirusa możliwość skorzystania z wypożyczalni była ograniczona. Z tej formy rehabilitacji ruchowej skorzystały 3 osoby.

9.5. Inne zadania DDP na rzecz pomocy społecznej

Zaopatrzenie chętnych osób potrzebujących w sprzęt gospodarstwa domowego oraz ubrania używane. Prowadzone są zbiórki takich rzeczy jak: odzież używana i nowa, pościel, kołdry, poduszki, ręczniki, sprzęt drobny gospodarstwa domowego. Prowadzony jest rejestr przedmiotów większych, takich jak meble, pralki, lodówki, kuchenki. Osoby zainteresowane oddaniem lub wzięciem tych przedmiotów są ze sobą kontaktowane. Sprzęt oraz meble otrzymało 17 rodzin. Z odzieży mógł skorzystać każdy potrzebujący.

W ramach programu „Wspieraj seniora” dostarczano przygotowane w kuchni posiłki osobom starszym i samotnym powyżej 70 roku, którzy w obowiązującym stanie epidemii zdecydowali się na pozostanie w domu.

Wyposażono Mieszkanie Chronione w meble oraz niezbędne sprzęty domowe potrzebne do codziennego funkcjonowania.

Do zadań DDP należy również zaopatrzenie w środki ochrony osobistej, płyny i żele do dezynfekcji, maseczki oraz kombinezony.

9.6. Działanie na rzecz osób bezdomnych

Do zadań pracowników DDP należy dbałość o wyposażenie noclegowni i ogrzewalni w środki czystości, odzież, pościel. Osoby bezdomne oraz każdy kto potrzebuje pomocy może skorzystać z posiłków sporządzonych w kuchni DDP. W 2021r. w noclegowni naprawiono dach, wymieniono kratki wentylacyjne, odmalowano ściany oraz wymieniono zawór napełniający w WC.

Od 5 lat funkcjonuje ogrzewalnia dla osób bezdomnych, przy ul. Lipowej. Przebywają tam osoby bezdomne potrzebujące schronienia. Pracownicy DDP dbają o wyposażenie tej placówki w podstawowe środki niezbędne do funkcjonowania. W ogrzewalni zdemontowano brodzik, naprawiono posadzkę i dostosowano do użytkowania. Wymieniono pisuar oraz zawór napełniający wc. Naprawiono drzwi oraz wymieniono świetlówki.

Lidzbark Warmiński dnia 15.02.2022r. Na podstawie sprawozdań z poszczególnych działów, informację zbiorczą sporządziła

DYREKTOR
Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej

Agnieszka Pastuła